

2 Sammen drag

- 10 Ministres ansvar har såvel en politisk som en retlig dimension, hvor alene den retlige dimension er relevant i denne sammenhæng. Grundloven fastslår helt overordnet, at de enkelte ministre er retligt ansvarlige for *"regeringens førelse"* samt, at *"deres ansvarlighed bestemmes nærmere ved lov"*, og kan af *"folketinget tillaes for deres embedsførelse"*, jf. grundlovens § 16, 1. pkt. Derudover er der ved ministeransvarlighedsloven udarbejdet særskilt lovgivning, der er med til at definere et eventuelt ministeransvar.
- 11 Det følger af ministeransvarlighedslovens § 5, at en minister kan straffes, hvis der sker en tilsidesættelse af de pligter, der påhviler ministeren efter grundloven eller lovgivningen i øvrigt eller efter hans stillings beskaffenhed.
- 12 Regeringens førelse sker på grundlag af ministerialsystemet, hvorefter udgangspunktet er, at en ministers beføjelse, er tillagt *den enkelte* minister, der selv er udpeget af statsministeren. Den enkelte minister er ansvarlig for sit pågældende ministerområde; det er det, der betegnes som en ministers ressortområde. Statsministeren kan frit ændre i sagsområder og ressortfordeling, og kan selvsagt afskedige en minister, men retligt besidder de enkelte ministre selvstændig kompetence og er ansvarlig for sit eget område (ressortansvar), herunder i forhold til ministeriets departement og alle underordnede myndigheder, idet ministeren har instruktionsbeføjelse over hele embedsværket, der tilsvarende har lydighedspligt over for ministeren.
- 13 Det – relativt åbenlyse forhold – at en minister skal overholde lovgivningen følger af legalitetsprincippet, herunder den formelle lovs princip og kravet om lovhjemmel. Hertil kommer, at ministerens pligt til at overholde lovgivningen i nogle tilfælde kan indebære en særskilt initiativpligt. Underrettes ministeren af sine embedsmænd om ulovligheder inden for sit ressort, vil ministeren have pligt til at handle.
- 14 En minister antages desuden at have en pligt til at udspørge sine embedsfolk i det særlige tilfælde, hvor det står eller burde stå ministeren klart, at embedsfolkene sandsynligvis sidder inde med oplysninger af væsentlig betydning for behandlingen af en foreliggende sag, og disse oplysninger ikke er tilgået ministeren. Ministeren kan således ikke holde sig i bevidst uvidenhed om væsentlige forhold, og har en initiativpligt til at orientere om, eller rette op på, ulovlige forhold, når de opdages.
- 15 Ansvar for en minister forudsætter dels, (i) at et objektivi t gerningsindhold skal være realiseret (kravet om, at der skal foreligge en *"tilsidesættelse af de pligter, der påhviler ham efter grundloven eller lovgivningen i øvrigt eller efter hans stillings beskaffenhed"*), og dels et krav om, (ii) at der skal foreligge et subjektivt tilregnel seskrav (kravet om, at der skal foreligge (en grad af) forsæt eller grov uagtsomhed).

- 16 Der gælder ikke en alvorlighedsbetingelse, hvoraf med sikkerhed følger, at enhver overtrædelse af en ministers embedspligter – stor som lille - kan straffes, da der ikke i relation til spørgsmålet om der kan ifaldes et strafansvar sondres mellem grovheden af en overtrædelse.
- 17 I relation til det objektive gerningsindhold lægges Minkkommissionens konklusioner om det faktisk passerede til grund – herunder i relation til de ulovlige forhold der faktisk er konstateret - idet der ikke på det foreliggende grundlag med rette kan opstilles en forventning om, at Rigsretten under en eventuel rigsretssag vil nå en anden vurdering.
- 18 Interessen samler sig derfor herefter alene om det subjektive tilregnelserkrav, der ikke er blevet vurderet af Minkkommissionen, som følge af de begrænsninger, som Minkkommissionen har været underlagt, omkring den retlige vurdering af et eventuelt ansvar.
- 19 Tærsklen for strafansvar i relation til det subjektive tilregnelserkrav er ”grov uagtsomhed”, hvorefter simpel uagtsomhed i forbindelse med tilsidesættelse af en embedspligt ikke er ansvarspådragende og derfor ikke medfører strafansvar efter ministeransvarlighedsloven.
- 20 Betingelserne om en objektiv tilsidesættelse af embedspligterne og et krav om subjektiv tilregnelser er såkaldt kumulative, hvilket vil sige, at begge betingelser skal være opfyldt, førend strafansvar kan komme på tale. En meget grov overtrædelse begået ved simpel uagtsomhed er således ikke strafbar, mens en lille overtrædelse begået ved – som minimum – grov uagtsomhed omvendt er strafbar.

Fhv. miljø- og fødevareminister Mogens Jensen

- 21 Det er vores vurdering, at fhv. miljø- og fødevareminister Mogens Jensen har handlet groft uagtsomt i forbindelse med beslutningen omkring aflivning af alle mink i Danmark, og indførelsen af tempobonus, herunder ved (i) manglende oplysning om, at der ikke forelå hjemmel i forbindelse med beslutningen truffet på koordineringsudvalgsmødet den 3. november 2020, (ii) groft vildledende udmeldinger på pressemødet afholdt den 4. november 2020, (iii) manglende standsning af de igangsatte aktiviteter, da fhv. miljø- og fødevareminister Mogens Jensen opnår positiv viden om den manglende hjemmel, som efter Minkkommissionen forelå den 5. november 2020, (iv) orienterede sig i Fødevarestyrelsens brev af den 6. november 2020, som blev anvendt overfor minkavlerne, og ikke tog skridt til korrektion, selvom viden om, at der manglede hjemmel, og (v) vildledning overfor Folketinget ved at have afgivet forkerte oplysninger.

Statsminister Mette Frederiksen

- 22 Det er vores vurdering, at statsminister Mette Frederiksen ved, på pressemødet den 4. november 2020, at give en ulovlig instruks til myndighederne samt ved groft at vildlede offentligheden, har handlet groft uagtsomt og kan ifalde et strafansvar, under hensyntagen til statsminister Mette Frederiksens handlinger op til, i forbindelse med samt efter KU-mødet den 3. november 2020, hvor der i markant omfang er sket fravigelse af den agtpågivenhed, som med rette kan kræves. Dette idet, at der er årsagssammenhæng mellem statsministerens markante fravigelse af kravene til agtpågivenhed og det forhold, at der på pressemødet blev meldt en ulovlig instruks ud og skete grov vildledning af offentligheden.

Finansminister Nicolai Wammen

- 23 Det er vores vurdering, at der ikke for Nicolai Wammen foreligger et fuldt ud fornødent grundlag for at konkludere, at det subjektive tilregnelserkrav kan anses for opfyldt, hvorfor der ikke ses at være handlet groft uagtsomt. Der er her taget hensyn til, at (i) ansvaret for etableringen af hjemmel til både aflivning af mink samt ydelse af tempobonus lå hos Miljø- og Fødevareministeriet, (ii) Nicolai Wammen ikke deltog på pressemødet den 4. november 2020, og (iii) da der ikke er grundlag for at tilsidesætte Nicolai Wammens forklaring om det faktisk passerede og sine bevæggrunde hverken helt eller delvist, er det vores vurdering, at der ikke på det foreliggende grundlag er det fuldt fornødne grundlag for, at han vil ifalde strafansvar.

Sundhedsminister Magnus Heunicke, udenrigsminister Jeppe Kofod, erhvervsminister Simon Kollerup og fhv. forsvarsminister Trine Bramsen

- 24 For så vidt angår sundhedsminister Magnus Heunicke, udenrigsminister Jeppe Kofod, erhvervsminister Simon Kollerup og fhv. forsvarsminister Trine Bramsen vurderes det ikke, at de har handlet eller undladt at handle på en sådan måde, at de vil ifalde ansvar for overtrædelse af ministeransvarlighedsloven.

Fhv. justitsminister Nick Hækkerup

- 25 For så vidt angår fhv. justitsminister Nick Hækkerup har han været sygemeldt i den relevante periode og har som sådan ikke deltaget i beslutningerne.